

УДК 343.541(477)
DOI 10.32782/2523-4269-2025-93-119-123

Котенок Тетяна Володимирівна,
науковий співробітник групи інтелектуальної власності
відділу організації наукової діяльності
(Національна академія внутрішніх справ, м. Київ)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7402-963X>

ЗАГАЛЬНІ ЗАХОДИ ВІКТИМОЛОГІЧНОГО ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬНИЦЬКИМ ЗЛОЧИНАМ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ДИТИНИ

У статті здійснено комплексний науковий аналіз загальних заходів віктимологічного запобігання насильницьким злочинам проти статевої свободи та статевої недоторканості дитини з урахуванням сучасних кримінологічних підходів і потреб удосконалення державної політики у сфері захисту прав дитини. Доведено, що загальні заходи віктимологічного запобігання мають комплексний і міждисциплінарний характер та охоплюють правові, соціальні, освітні й психологічні інструменти, спрямовані на формування безпечного середовища для дітей, підвищення рівня їх поінформованості щодо ризиків насильства, а також удосконалення механізмів раннього виявлення загроз статевої свободі та статевої недоторканості. Особливу увагу приділено доцільності впровадження регіональних програм віктимологічного прогнозування рівня віктимізації дітей, а також створення спеціального фонду відшкодування шкоди потерпілим від злочинів із визначенням альтернативних джерел його фінансування.

Ключові слова: віктимологія, дитина, насильство, запобігання, віктимізація, профілактика, безпека, захист.

Постановка проблеми. Незважаючи на наявність суворої кримінальної відповідальності та окремих механізмів захисту, насильницькі злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості дитини залишаються однією з найбільш латентних і соціально небезпечних форм злочинності. Збереження стабільно високого рівня таких посягань свідчить про обмежену ефективність підходів, орієнтованих переважно на кримінально-правове реагування після вчинення злочину, та актуалізує потребу в посиленні превентивної складової захисту дітей. Суттєвою проблемою є недостатня увага до виявлення й усунення віктимогенних чинників, що зумовлюють підвищену вразливість дітей до сексуального насильства. Соціальна занедбаність, неблагополучне сімейне середовище, відсутність навичок безпечної поведінки, обмежений контроль за перебуванням дітей у цифровому та публічному просторі, а також несвоєчасне реагування уповноважених органів створюють умови, за яких дитина стає потенційною жертвою насильницького злочину.

Водночас у системі запобігання злочинності відсутній цілісний підхід до загальних віктимологічних заходів запобігання насильницьким злочинам сексуального характеру щодо дітей. Нормативне регулювання має фрагментарний характер, а взаємодія між правоохоронними органами, закладами освіти, соціальними та медичними службами, органами місцевого самоврядування і громадськими організаціями залишається недостатньо скоординованою. Особливою проблемою є відсутність систематичного віктимологічного аналізу та прогнозування рівня віктимізації дітей, що перешкоджає розробленню профілактичних заходів

і знижує результативність державної політики у сфері захисту дитинства. За таких умов профілактична діяльність має переважно загальний характер і не враховує специфіку ризиків, притаманних окремим соціальним групам або територіям. У зв'язку з цим постає об'єктивна потреба в науковому обґрунтуванні загальних заходів віктимологічного запобігання насильницьким злочинам проти статевої свободи та статевої недоторканості дитини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема запобігання злочинам проти статевої свободи та статевої недоторканості дитини, а також застосування віктимологічного підходу у їх профілактиці є предметом уваги значної кількості українських науковців. Вагомий науковий доробок у сфері дослідження сексуального насильства щодо дітей сформували, зокрема, В. В. Голіна, Л. М. Давиденко, І. М. Даньшин, О. М. Джу́жа, М. Ю. Капустіна, В. М. Попович, Д. М. Тичина, С. В. Шевченко та інші. У їхніх працях розкриваються закономірності віктимної поведінки неповнолітніх, аналізуються причини й умови вчинення злочинів сексуального характеру щодо дітей, а також обґрунтовуються напрями підвищення ефективності профілактичних заходів.

Окремий пласт наукових досліджень присвячено міжнародно-правовим стандартам захисту дітей від сексуального насильства, які стали предметом аналізу в роботах Н. О. Колеснікової, М. В. Савчина, Т. В. Корнякової та інших авторів. Поряд із цим у наукових працях представників педагогічної та психологічної науки, зокрема Т. В. Говорун, О. В. Безпалько, І. Д. Зварич, значну увагу приділено питанням формування у дітей

умінь безпечної поведінки, здатності своєчасно розпізнавати потенційні загрози та адекватно реагувати на ризикові ситуації. Втім, попри наявність ґрунтовних напрацювань у зазначеній сфері, проблематика загальних заходів віктимологічного запобігання насильницьким злочинам проти статевої свободи та статевої недоторканості дитини й надалі залишається недостатньо систематизованою та потребує подальшого наукового осмислення.

Мета статті – наукове обґрунтування змісту та значення загальних заходів віктимологічного запобігання насильницьким злочинам проти статевої свободи та статевої недоторканості дитини, а також визначення основних напрямів їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Віктимологічні заходи запобігання насильницьким злочинам проти статевої свободи та статевої недоторканості дитини нерозривно пов'язані зі станом соціального середовища, у якому відбувається формування особистості дитини. Соціально-економічна нестабільність, бідність, безробіття батьків, трудова міграція, зниження рівня сімейного контролю та емоційного зв'язку між дітьми й дорослими істотно підвищують ризик віктимізації неповнолітніх. У таких умовах дитина частіше опиняється без належного нагляду, підтримки та захисту, що створює сприятливе підґрунтя для посягань на її статево-свободу та недоторканість [1].

Особливе місце серед віктимогенних чинників займає неблагополучне сімейне середовище, у якому має місце насильство, зловживання алкоголем або наркотичними засобами, психологічна занедбаність дитини. У таких сім'ях діти часто не мають можливості своєчасно повідомити про загрозу або вже вчинене насильство, що призводить до латентності злочинів сексуального характеру та їх повторюваності [2]. У зв'язку з цим загальні заходи віктимологічного запобігання повинні передбачати системну підтримку сімей групи ризику, розвиток соціального патронажу, раннє втручання соціальних служб та міжвідомчу взаємодію у сфері захисту дитинства.

Освітні заклади відіграють суттєву роль у системі загальних заходів віктимологічного запобігання, оскільки саме школа є тим середовищем, у якому дитина проводить значну частину часу та де можуть бути виявлені перші ознаки віктимізації. Формування у дітей знань про особисті кордони, право на тілесну недоторканість, навичок розпізнавання небезпечних ситуацій і звернення по допомогу має стати невід'ємною складовою освітнього процесу.

Водночас важливо підкреслити, що загальне віктимологічне запобігання в освітньому середовищі не повинно зводитися до формального проведення окремих лекцій чи виховних годин. Йдеться про системну підготовку педагогічних працівників до виявлення поведінкових і психологічних ознак сексуального насильства, налагодження алгоритмів взаємодії між школами, соціальними службами та правоохоронними органами, а також створення безпечної шкільної простору, у якому дитина не боїться повідомляти про загрозу або насильство [3].

Сучасні умови розвитку інформаційного суспільства зумовили появу нових форм віктимізації дітей, пов'язаних із використанням мережі Інтернет, соціальних мереж та цифрових комунікацій. Онлайн-ґрумінг, поширення матеріалів сексуального характеру за участю дітей, шантаж інтимними зображеннями стали серйозними викликами для системи запобігання сексуальному насильству. У цьому контексті заходи віктимологічного запобігання мають враховувати цифрові ризики та

передбачати комплексні інформаційно-просвітницькі програми для дітей, батьків і педагогів.

Особливого значення набуває формування у дітей цифрової грамотності, розуміння правил безпечної поведінки в онлайн-просторі, а також усвідомлення механізмів звернення по допомогу у разі загроз або насильства. Для батьків і законних представників важливим є підвищення рівня обізнаності щодо цифрових ризиків та способів контролю за перебуванням дітей у віртуальному середовищі без порушення їх прав і свобод [4].

Окремим аспектом загального віктимологічного запобігання є недопущення вторинної віктимізації дітей, які вже зазнали сексуального насильства. Повторна травматизація може мати місце під час спілкування з правоохоронними органами, у процесі судового розгляду, під час проведення експертизи або внаслідок негативної реакції соціального оточення. Неврахування вікових і психологічних особливостей дитини, надмірна формалізація процедур та відсутність спеціальної підготовки у відповідних фахівців посилюють негативні наслідки пережитого насильства [5].

У зв'язку з цим загальні заходи віктимологічного запобігання повинні включати підготовку спеціалізованих кадрів, запровадження дружніх до дитини процедур, обмеження кількості допитів, використання спеціально обладнаних приміщень та забезпечення обов'язкової психологічної підтримки на всіх етапах кримінального провадження.

Важливою складовою загальних заходів віктимологічного запобігання є формування в суспільстві нульової толерантності до насильницьких злочинів проти дітей. Інформаційна політика держави має бути спрямована на подолання стереотипів, які виправдовують або замовчують сексуальне насильство, а також на підвищення рівня довіри до механізмів захисту прав дитини. Засоби масової інформації, соціальні кампанії, участь громадських організацій можуть відігравати важливу роль у формуванні суспільного осуду таких злочинів та стимулюванні повідомлень про них [6].

Принципово важливим є те, що ефективність загальних заходів віктимологічного запобігання у сфері захисту статевої свободи та статевої недоторканості дитини має оцінюватися не лише за статистичними показниками злочинності, а й за якістю відновлення прав потерпілих, рівнем їх соціальної та психологічної реабілітації, зменшенням повторної віктимізації та рівнем довіри суспільства до державних інститутів [7, с. 5]. Саме ці критерії дозволяють говорити про реальність, а не декларативність запобігання.

Тривалий час у кримінально-правовій теорії переважав підхід, відповідно до якого інтереси потерпілого від злочину зводилися переважно до покарання винної особи та запобігання вчиненню нею нових злочинів. Такий підхід, хоча і має важливе значення для забезпечення загальної превенції, є явно недостатнім у випадку насильницьких злочинів сексуального характеру щодо дітей. Для дитини, яка зазнала сексуального насильства, першочергового значення набувають не каральні аспекти, а можливість отримати своєчасну допомогу, відновити психоемоційну рівновагу, відчувати захищеність і впевненість у майбутньому.

У цьому контексті особливої актуальності набуває питання відшкодування шкоди, заподіяної злочинцем. Чинне законодавство України формально передбачає механізм компенсації шкоди за рахунок винної особи шляхом подання цивільного позову в межах кримінального провадження. Однак практика застосування

цього механізму переконливо свідчить про його низьку ефективність, особливо у справах щодо злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості дитини. Процедури є тривалими, складними для розуміння потерпілими та їх законними представниками, а у багатьох випадках злочинці не мають реальної можливості виконати судові рішення щодо відшкодування шкоди [8].

Ситуація ще більше ускладнюється у випадках, коли особу злочинця не встановлено, кримінальне провадження зупинено або закрито, а також коли винна особа є неплатоспроможною. За таких умов дитина-фактичний потерпілий і її сім'я залишаються без будь-якої реальної компенсації, що не лише поглиблює наслідки пережитої травми, а й підвищує рівень вторинної віктимізації, пов'язаної з відчуттям незахищеності та несправедливості [9].

Саме тому у сучасній віктимологічній доктрині дедалі більшого поширення набуває підхід, відповідно до якого у випадках насильницьких злочинів, зокрема сексуального характеру щодо дітей, держава повинна брати на себе обов'язок компенсації завданої шкоди. Такий підхід ґрунтується на принципі взаємної відповідальності держави та особи і передбачає, що у разі неспроможності держави забезпечити належний рівень безпеки вона зобов'язана компенсувати шкоду, завдану її громадянам.

Аналіз зарубіжного досвіду свідчить, що у більшості держав Європи, а також у США, Канаді, Австралії, Японії та Новій Зеландії, державна компенсація шкоди потерпілим від умисних насильницьких злочинів є невід'ємною складовою системи захисту прав людини. У цих країнах створено спеціальні компенсаційні фонди, діяльність яких регламентується окремими законами і спрямована на забезпечення швидкої, доступної та ефективної допомоги потерпілим, незалежно від результатів кримінального переслідування винної особи [10].

Особливу роль у формуванні таких підходів відіграють європейські стандарти, засновані на концепції соціальної солідарності та справедливості. Відповідно до цієї концепції, суспільство визнає, що окремі категорії осіб, зокрема діти, перебувають у значно більш уразливому становищі і не можуть самостійно нести тягар наслідків злочину. Тому відшкодування шкоди таким потерпілим має здійснюватися за рахунок публічних ресурсів, з подальшим правом регресної вимоги держави до винної особи [11].

З огляду на це, створення в Україні Фонду відшкодування шкоди потерпілим від злочинів слід розглядати як один із ключових загальних заходів віктимологічного запобігання насильницьким злочинам проти статевої свободи та статевої недоторканості дитини. Такий фонд має забезпечувати компенсацію витрат на медичну та психологічну допомогу, реабілітацію, соціальну підтримку, а у разі тяжких наслідків – і довгострокові виплати. Джерелами його фінансування можуть бути кошти від реалізації конфіскованого майна, штрафних санкцій, спеціальних зборів, а також добровільні внески [12].

Водночас важливим є забезпечення прозорості діяльності такого фонду та участі у його роботі представників громадськості, правозахисних організацій, фахівців у сфері захисту прав дитини, що сприятиме підвищенню довіри до механізмів державної допомоги та ефективності їх функціонування.

Поряд із компенсаційними механізмами, віктимологічні заходи запобігання мають включати розроблення та реалізацію комплексних державних програм, спрямованих на зниження рівня віктимізації дітей. Такі програми

повинні поєднувати соціальні, правові, освітні та психологічні заходи, бути зорієнтованими на раннє виявлення ризиків сексуального насильства, формування навичок безпечної поведінки у дітей, підвищення професійної підготовки педагогів, соціальних працівників і правоохоронців.

Отже, загальні заходи віктимологічного запобігання насильницьким злочинам проти статевої свободи та статевої недоторканості дитини мають охоплювати не лише профілактику віктимної поведінки, а й створення ефективних механізмів державної компенсації, реабілітації та соціальної підтримки потерпілих. Реалізація таких заходів є необхідною умовою зниження рівня віктимізації дітей, формування безпечного соціального середовища та підвищення ролі держави як реального гаранта захисту прав і свобод дитини.

Висновки. Загальні віктимологічні заходи запобігання насильницьким злочинам проти статевої свободи та статевої недоторканості дитини спрямовані на виявлення та мінімізацію віктимогенних чинників, що підвищують ризик становлення дитини жертвою кримінального правопорушення. Йдеться насамперед про усунення соціальних, організаційних, інформаційних і поведінкових умов, які сприяють формуванню віктимної вразливості неповнолітніх, а також про створення безпечного середовища, орієнтованого на превенцію сексуального насильства щодо дітей.

Загальні віктимологічні заходи запобігання мають комплексний характер і охоплюють систему дій держави та суспільства, спрямованих на підвищення рівня обізнаності щодо ризиків сексуального насильства, формування у дітей навичок безпечної поведінки, посилення контролю за середовищем підвищеної небезпечності, а також удосконалення механізмів раннього виявлення ситуацій, що можуть призвести до посягань на статево-свободу та статево-недоторканість дитини. У цьому контексті загальні віктимологічні заходи запобігання виходять за межі суто кримінально-правового впливу та набуває міждисциплінарного характеру, поєднуючи правові, соціальні, освітні та психологічні заходи. Водночас проблема захисту прав і законних інтересів дітей, які потерпіли від насильницьких злочинів сексуального характеру, ефективного поновлення їх прав та відшкодування заподіяної шкоди залишається однією з найбільш складних. Попри наявність окремих нормативних приписів, чинне законодавство не формує цілісного механізму віктимологічної профілактики та комплексної підтримки потерпілих дітей, що негативно впливає як на рівень запобігання таким злочинам, так і на процес реабілітації жертв. У цьому зв'язку обґрунтовано є необхідність прийняття спеціального Закону України «Про віктимологічну профілактику», який би закріпив систему заходів віктимологічного запобігання, визначив коло суб'єктів їх реалізації, підстави та порядок застосування щодо дітей як особливо вразливої категорії потерпілих. Прийняття відповідної Концепції захисту потерпілих від злочинів в Україні сприятиме узгодженню діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування та недержавних інституцій у сфері захисту прав дітей, які постраждали від сексуального насильства. Обґрунтовано доцільність розроблення та впровадження спеціальних програм віктимологічного прогнозування рівня віктимізації дітей на регіональному рівні, що дозволить своєчасно виявляти групи підвищеного ризику та спрямовувати превентивні заходи саме на усунення найбільш небезпечних віктимогенних факторів.

Список використаних джерел

1. Бистров А. Є. Особливості віктимної поведінки розумово відсталих підлітків : дис. ... канд. психолог. наук : 19.00.08. Харків, 2019. 242 с.
2. Андріяшевська М. С. Індивідуальна віктимологічна профілактика поведінки неповнолітніх, які стали жертвами злочинних посягань. *Право.ua*. 2017. № 1. С. 196–203.
3. Віктимологія : навч. посіб. / за заг. ред. В. В. Голіни, Б. М. Головкина. Харків : Право, 2017. 308 с.
4. Джу́жа А. О. Теоретичні та практичні засади віктимологічного запобігання злочинам в Україні : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2018. 522 с.
5. Тичина Д. М. Роль потерпілого (жертви) в механізмі вчинення злочину. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 4. С. 87–98.
6. Красносельська Л. С. Віктимність неповнолітніх: сутність, значення, профілактика. *Злочинність як суспільна проблема та шляхи її вирішення в Україні*. Харків : Право, 2016. С. 175–177.
7. Банчук О. А., Дмитрієва І. О., Малишев Б. В., Саїдова З. М. Відшкодування потерпілим від насильницьких злочинів: європейські стандарти і зарубіжне законодавство / за заг. ред. О. А. Банчука. Київ : Москаленко О. М., 2015. 268 с. URL: <https://www.slideshare.net/CentrePravo/ss-59927557>.
8. Ткач М. П. Відшкодування майнової шкоди фізичній особі, яка постраждала внаслідок злочину. URL: http://www.uabs.edu.ua/images/stories/docs/K_DPD/Tkach_006.pdf
9. Мудрак І. В. Потерпілий в кримінальному провадженні: проблеми захисту прав. *Часопис Київського університету права*. 2016. № 2. С. 321–324.
10. Джу́жа А. О. Реституція та компенсація як особливі форми віктимологічного запобігання злочинам: досвід країн Західної Європи та США. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 1 (102). С. 312–322.
11. Джу́жа О. М., Моїсєєв Є. М. Жертва злочину: підходи до визначення та проблеми класифікації. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2011. № 2. С. 74–81.
12. Кримінологічна віктимологія : навч. посіб. / Є. М. Моїсєєв, О. М. Джу́жа, В. В. Василевич та ін. ; за заг. ред. О. М. Джу́жі. Київ : Атіка, 2006. 352 с.

References

1. Bystrov, A.Ye. (2019). Osoblyvosti viktyimnoi povedinky rozumovo vidstalykh pidlitkiv [Peculiarities of victim behavior of mentally retarded adolescents]. *Candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].
2. Andriiashevskya, M.S. (2017). Indyvidualna viktyimolohichna profilaktyka povedinky nepovnlitnikh, yaki staly zhertvamy zlochynnykh posiahan [Individual victimological prevention of behavior of minors who became victims of criminal encroachments]. *Pravo.ua*, 1, 196–203 [in Ukrainian].
3. Holina, V.V., & Holovkin, B.M. (Eds.). (2017). *Viktyimolohiia [Victimology]: Navchalnyi posibnyk*. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
4. Dzhuzha, A.O. (2018). Teoretychni ta praktychni zasady viktyimolohichnoho zapobihannia zlochynam v Ukraini [Theoretical and practical principles of victimological crime prevention in Ukraine]. *Doctor's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].
5. Tychyna, D.M. (2017). Rol poterpiloho (zhertvy) v mekhanizmi vchynennia zlochynu [The role of the victim (victim) in the mechanism of committing a crime]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*, 4, 87–98 [in Ukrainian].
6. Krasnoselska, L.S. (2016). *Viktyimnist nepovnlitnikh: sutnist, znachennia, profilaktyka [Victimhood of minors: essence, meaning, prevention]. Zlochynnist yak suspilna problema ta shliakhy yii vyrishennia v Ukraini* (pp. 175-177). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
7. Banchuk, O.V., Dmytriieva, I.O., Malyshev, B.V., & Saidova, Z.M. (2015). Vidshkoduvannia poterpilym vid nasylnytskykh zlochyniv: yevropeiski standarty i zarubizhne zakonodavstvo [Compensation to victims of violent crimes: European standards and foreign legislation]. O.A. Banchuk (Eds.). Kyiv: Moskalenko O.M. Retrieved from <https://www.slideshare.net/CentrePravo/ss-59927557> [in Ukrainian].
8. Tkach, M.P. Vidshkoduvannia mainovoi shkody fizychnii osobi, yaka postrazhdala vnaslidok zlochynu [Compensation for property damage to an individual who suffered as a result of a crime]. Retrieved from http://www.uabs.edu.ua/images/stories/docs/K_DPD/Tkach_006.pdf [in Ukrainian].
9. Mudrak, I.V. (2016). Poterpilyi v kryminalnomu provadzhenni: problemy zakhystu prav [Victim in criminal proceedings: problems of protecting rights]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, 2, 321–324 [in Ukrainian].
10. Dzhuzha, A.O. (2017). Restytutsiia ta kompensatsiia yak osoblyvi formy viktyimolohichnoho zapobihannia zlochynam: dosvid krain Zakhidnoi Yevropy ta SShA [Restitution and compensation as special forms of victimological crime prevention: experience of Western European countries and the USA]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*, 1(102), 312–322 [in Ukrainian].
11. Dzhuzha, O.M., & Moiseiev, Ye.M. (2011). Zhertva zlochynu: pidkhody do vyznachennia ta problemy klasyfikatsii [Victim of crime: approaches to definition and problems of classification]. *Visnyk Luhanskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav imeni E.O. Didorenka*, 2, 74–81 [in Ukrainian].
12. Moiseiev, Ye.M., Dzhuzha, O.M., & Bazylevych, B.B. (et al.). (2006). *Kryminolohichna viktyimolohiia [Criminological victimology]: navch. posib. / O.M. Dzhuzha (eds.)*. Kyiv: Atika [in Ukrainian].

Kotenok Tetiana,

Researcher of the Intellectual Property Group at the Department of Organization of Scientific Activities

(National Academy of Internal Affairs, Kyiv)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7402-963X>

GENERAL MEASURES FOR VICTIMOLOGICAL PREVENTION OF VIOLENT CRIMES AGAINST THE SEXUAL FREEDOM AND SEXUAL INTEGRITY OF A CHILD

The article presents a comprehensive scientific analysis of general measures of victimological prevention of violent crimes against sexual freedom and sexual integrity of children, taking into account modern criminological approaches and the needs for improving state policy in the field of child rights protection. It is substantiated that victimological prevention of such crimes should be aimed not only at responding to already committed criminal offenses, but primarily at identifying and neutralizing victimogenic factors that increase the risk of a child becoming a victim of sexual violence. It is proven that general measures of victimological prevention are comprehensive and interdisciplinary in nature and include legal, social, educational and psychological tools aimed at creating a safe environment for children, increasing their awareness of the risks of violence, as well as improving mechanisms for early detection of threats to sexual freedom and sexual integrity. It is emphasized that the effectiveness of such measures largely depends on the coordinated activities of state authorities, local governments, law enforcement agencies, educational institutions, social services and public organizations.

The article focuses on the problems of protecting the rights and legitimate interests of children who have suffered from violent sexual crimes, in particular in terms of restoring violated rights, providing comprehensive assistance and compensation for the harm caused. The need for legislative consolidation of the system of general and individual victimological prevention by adopting a special law and developing conceptual principles for protecting victims of crimes in Ukraine is substantiated. Special attention is paid to the feasibility of implementing regional programs for victimological forecasting of the level of child victimization, as well as the creation of a special fund for compensation for victims of crimes with the identification of alternative sources of its financing.

It is concluded that general measures of victimological prevention of violent crimes against sexual freedom and sexual integrity of a child should be considered as a priority direction of state policy in the field of childhood protection, which requires systemic legal support, interagency cooperation and reorientation to prevent the victimization of children as a particularly vulnerable category of victims.

Key words: *victimology, child, violence, prevention, victimization, prevention, safety, protection.*

Дата першого надходження статті до видання: 25.11.2025
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 19.12.2025
Дата публікації (оприлюднення) статті: 31.12.2025